

1897

Euskal-itz jostaldien Batzarrea

(Euskal-fësten XVI-garren urtea)

ANAITASUNA

(PAKEA)

Larogei pezetako sari bat eta bitezarra
Oyarzunen irabazitako maldaera

Ikusirikan arrai zatarrak
arrapatutzean aula,
eruki gabe, bizi-bizirik,
sabeleratzen duala;
gisa berean pizti gogorrek
denderaturik argala,
onen karrasiz kupitu gabe
puskatzera daramala;
gizonak oei begiraturik
esaten du bereala,
ikaraturik nola indarrak
daukan agintea ala,
«arrazoyaren argirik eta
zentzu gabeak dirala»;
ta sinisturik, bera askozaz
biotz obekua dala,

jakiñik Jaunak zentzua eta
kupira eman dizkala,
pentsatutzen du alako lanik
egingo ez lukeala...
Aitortutzen det, lotsa aundi bat
barrenen sartzen zaidala,
iduriturik iñoiz gizona,
piztiak beziñ zitala.

Arrazoyaren argi gabeak
nola diran pizti denak,
ta ezagutu ez litzateken
ematen dituzten penak,
oyek dirade barjakindeko
kargatik libre daudenak;
bañan ez dira orla arkitzen

gizonikan lotuenak,
 atzera dauden basati, edo
 salbajerik galduenak,
 zergatik diran Jainkoak bere
 antzez egiñ zituenak.
 Alaſen ere barkatzekuak
 dira okerrrik geyenak,
 ume traketsak beste gauzarik
 ez diran gizon ayenak.
 ¡Nola arritu, ez egiteaz,
 obra on eta zuzenak,
 Jesukristo-ren Lege Santua
 irichi etzayotenak!

—«¡Aita nerea, barka zaiezu,
 ezdakite zer egiñ duten!»

—Begira emen Maisu aundiak
 nola digun erakusten,
 ezaguerarik gabeak zenbat
 gaitz guchiago dituzten,
 sayatu arren beste inoren
 zaiñ eta ezurak austen.
 ¿Nor arrituko da, ichua ez
 ibilliagatik zuzen?

Bañan gu oitu baldiñ bagera
 chikitandikan ikusten;
 zuzen-bidea jarraitutzeko
 argidotu baginduzten,
 argaltasun ta zitalkeriak
 ¿zertan ez ditugu uzten?

Ondamutasun ta grina charrai
 ¿zergatik diegu eusten?
 Gerra-kontua beste gauzarik
 iya ez degu entzuten....
 ¡Agintariak, begira gero,
 zer lan egiten dezuten!

Kristau jatorrak izanagatik

asko daude gelditurik,
 beren bizitza ta izaerak
 orretara bearturik,
 irakurrizten ez dakitenak
 ta ez aditzen oiturik,
 gizon argidotarren artean
 maiz izaten dan konturik.
 Orregatikan ikusten dira
 askotan chit beroturik,
 ezer balio ez duten gauzak
 oso aunditzat arturik,
 edo aundiak ezerezera
 beren ustez biurturik;
 erabaki nai eta inola
 itzikian eziñ neurturik;
 beren antzeko aditzallea
 bullaka iya gorturik;
 ta berak duten trakeskeriaz
 azkenean asperturik,
 alchatzen dira eserlekutik,
 atzaparrak goititurik,
 ta asten dira elkar zanpatzen
 ukabilltzarrak loturik.
 Ustez jakite zerbait duena
 oyeri begiraturik,
 egiten duten baldarkeriaz
 gelditzen da arriturik,
 esanaz:—¡nola ezagutzen dan
 daudela atzeraturik!
 —Bai, egia da, ori geyenak
 daukagu ezaguturik;
 bañan, au errez eraman leike,
 ez balitz okerragorik;
 ayengatikan, guchitan oi da
 familietan lutorik;
 gizon aundien inozokeriz
 gaude onetaraturik.
 ¡Nola nai dute ez izatea

berentzako errenkurik!

«Pax in terra hominibus bona voluntatis,»—len esanik;

—«ez degiozu besteri egiñ zeretzat nai ezdezunik; gizon guztiak anai zerate, jakiñ zazute azkenik, ez dala inor Jainkoarentzat aztu ta gelditzen danik».

—¿Badago kristau egiazkorik chit ondo ez dakienik, oyek Jesus-en itzak dirala, Berak legetzat emanik?

Gañera denok barjakindean¹ dauzkagun gauzak izanik, eta jakiñik ontzaz kanpora ez dala bide zuzenik, ¿nola liteke arkitutzea aiñ dollorrik, aiñ zekenik, arrazoyaren lege santura erori nai ez duenik?

Begira nago, ta ala ere eziñ det sinistatu nik, kristau artean arkitutzea orrelako chartasunik.

¿Zertako dira erakusleak, zertan egiñ ortan lanik, araudeari² ez ematekotz jakintsuak aitormenik?

¡Aundi gaiztuak diran tokian, ez eskatu chiki onik!

Leundu gabe oraindik dauden gizon illun ta zakarrak,

bizi diranak atzeratuak diralako basatarrak, ikusten dira beren artean luzaturik atzaparrak, lagundutzen ez dioletako izketan mingaiñ baldarrak, edo trakestu dituelako arduak edo pañarrak. Bañan orien egiñpideak izanagatikan charrak, bestek guchitan nozitzen ditu, baizikan beren bizkarrak. Aserretzera irichitzean gizon aundi ta azkarrak, utsa litzake ortaratuko balira berak bakarrak; ordea oyek jotzen dituzte gerra-soñuko adarrak, deituaz gazte sasoi dutenai, utzirik ume ta zarrak, ta emakume indar gabeak kendurik beren senarrak; kupitu gabe ama gaisoen zizpuru eta negarrak, ta gizonari deitzen dioten emazteen deadarrak.... Gisa orretan naspillaturik pakean zeuden baztarrak, bukatzen dira dama kutunen abo politeko farrak, itzaldurikan begi alaien dizdizarizko chingarrak. Aitonak makur, amak auldurik ta goseak iltzen aurrak, nola ez daukan zer kendurikan len tititsu zan bularrak, zergatik kolko oparotsuak gelditu diran medarrak.

(1) Conciencia.

(2) Justicia, derecho.

Lengo arto ta gari-soroak
 estalitzen ditu larrak,
 eta echean ziran jankayak
 kiškali su eta garrak,
 arkiturikan lurperatuak
 nagusi eta maiztarrak.
 ¿Baleike iñor ontaratzea
 munduan bizi bearrak?
 Begirozute albait kupidaz
 ¡O, gizon argidotarrak!

Esaten da ¡ai! bearrekoa
 dala iñoiz gerratea!
 ¿Zeñek naiko du bere amari
 iñork miñik ematea?
 ¿Ez da orduan arrazoizkoa
 beraren alde joatea,
 baldiñ oskaitu¹ albaliteke
 egiñ dioten kaltea?
 Bai, au da seme leyal guztiak
 daukagun borondatea.
 Bañan ¿zertako da ipintzea
 lurra odolez betea,
 iñurtzen dana, geyena bada
 gaitzik gabeko maitea?
 ¿Ez da ohea beste dierri²
 batek artzea partea,
 ta egiazko juez egiñik
 kulpaduna bereistea?
 Merezi badu, kendu bizia
 edo erantsi katea;
 gaizkirik egiñ ez duenari
 ohea da esatea:
 —zurekin ez det zer ikusirik
 ta echera joan zaitea.

(1) Remediari.

(2) Nación.

Ama leyalak, beti naiko du,
 seme onak izatea;
 charkeri gabe, albaldinbada,
 arrazoi eramatea;
 zergatik gerrick onena baño,
 beti obè da pakea.

Izutzen gera neguko arrats
 ekaiztsu ta illunean;
 oñazkarren su errabitsuaz
 turmoi t'arriyaz unean,
 itsasoaren orro-burrumba
 irichitzen zaigunean,
 ujola edo sua gallentzen
 ikusten ditugunean.

Ikaratuak arkitzen gera
 gaitz bat datorkigunean,
 sosegu edo lasaitasunik
 iñon ez daukagunean;
 beldurrez eta larritasunez,
 beti estutasunean,
 ¡gure bizia ain da tristea
 pakerik ez degunean!
 Ta, ala ere, ¿gañera gerok
 gerra piztu azkenean?
 Aitor dezagun mundutarrak ez
 gaudela zentzu onean,
 guda, burruka eta bekaitza,¹
 maiz darabiltzkgigunean....

Bañan, oraindik, sartu gintezke
 anbat bide zuzenean,
 sinistu eta pentsaturikan
 Maisuaren esanean;
 begiraturik nola negua
 igaro ta ondorean,
 itsaso ta lur, landare, lore,
 denen alaitasunean;

(1) Envidia.

eguzki goño, chori jostallu,
 aize epel bigunean;
 gau izartsuan illargiaren
 begirakun chukunean;
 errekachoen mur-mur-soñuan,
 non nai, goian eta bean,
ori guztiya pakea dala
 ta askoz gisa obean,
 gizona aisa bizi leikela
 arrazoiztutzen danean;
 len charrerako ainbeste griña
 onerako duenean.

Armak utzi ta aitzurrak artu
 eta soroan lanean,
 edo bakoitzak zerbait mesede
 egiñ lezakeanean;
 aita ta ama, senar-emazte
 ta aurrak aldamenean,
 otorduetan ta arratsean
 bildutzen diradenean;
 senide, aide t'adiskideak
 maitaro datozenean,
 pake santuak elkarganako

dakarren naitasunean,
 munduan izan gintezkeala
 gu zoriontasunean,
 lagun urkoa bear bezela
 maitatzen dakigunean.....
 Otoitz egiñaz bukatutzen det
 Jainkoaren izenean,
 dollortasun ta gaitzak kendurik
 pakezko osasunean,
 Berak ipiñi gaitzala, arren,
 denok anaitasunean.

GUTISTEA¹

—Gerrik onena zer da azkenik?

—Da, doakabetasuna;
 biotz gogorren zitalkeria,
 pozoyezko erantzuna;
 arlotegitza ta oñazea,
 gosea t'eritasuna;
 eriotza eta infernua....

—¿Ta, pakea?

—Osasuna.

PEDRO M.ª OTAÑO.